

Posudek vedoucího doktorské práce

Název: Problém sebevědomí ve filosofii J. G. Fichta. Studie k pragmatickým dějinám lidského ducha

Autor: Mgr. Martin Vrabec

Autor zvolil pro svou doktorskou práci velmi nesnadné téma. Fichtova filosofie, a zejména jeho vědosloví, je komplikovaná nejen textově, nýbrž především věcně. Fichte analyzuje fenomén lidského vědomí způsobem, který je sice předznamenán Kantovou transcendentální a Reinholdovou elementární filosofií, avšak tyto své předchůdce přesahuje, a to zejména pokud jde o základní koncepci vědomí. Fichte je pojímá jako dynamický celek, který se sám ze sebe, tj. na základě své spontaneity rozvíjí, a sice nejen sám v sobě jako leibnizovská monáda, nýbrž v návaznosti na své reflexivní uchopování vnějšku. Navíc Fichte předznamenal další analýzy vědomí v rámci německého idealismu tím, že toto seberozvíjení vědomí pojal jako genetický proces, jehož cílem je stále transparentnější sebeuchopení vědomí. Tento proces označuje Fichte jako pragmatické dějiny lidského ducha nebo také jako dějiny sebevědomí. Ještě Hegelovu Fenomenologii ducha lze chápat jako specifické navázání na tento Fichtův program. Přitom je třeba říci, že přestože se jedná o teoretický program, který je pro německý idealismus charakteristický, představuje, a to zejména pokud jde o Fichta, až na pár výjimek neprobádanou oblast. V tomto ohledu lze spatřovat specifický badatelský příspěvek předložené práce, která velmi detailně analyzuje tento program, jak jej Fichte předkládá již v *Grundlage der gesamten Wissenschaftslehre* z r. 1794.

Jak jsem již zmínil, analyzuje autor ve své práci Fichtův postup v uvedeném spisu natolik přesně a detailně, že bychom v sekundární literatuře sotva našli analýzu podobně detailní. I v tom je třeba spatřovat specifický badatelský příspěvek. Konstatuji tedy, že práce více než splňuje jeden ze základních požadavků, jež je třeba od doktorské práce vyžadovat, totiž přispět něčím novým k našim dosavadním znalostem v dané oblasti filosofického výzkumu. Autorovou oblastí výzkumu není však jen Fichtův program dějin sebevědomí, ale spíše spolu s ním fenomén mysli. Domnívám se, že tento cíl práce měl autor více zdůraznit. Práce je tak vlastně příspěvkem k současným diskusím o struktuře, základní povaze a konstituci mysli, i když, jak již zmíněno, autor tento vlastně systematicky nejdůležitější rozměr své práce málo zdůrazňuje. Práci by prospělo, kdyby autor při přechodech mezi jednotlivými úrovněmi reflexe v rámci dějin sebevědomí čtenáři ukázal, čeho bylo danou analýzou dosaženo z hlediska tohoto základního zadání, jinak řečeno, co jsme díky ní

pochopili na fenoménu lidské mysli. Práce tak působí poněkud imanentním dojmem, a čtenář by se mohl tu a tam ptát, proč má s autorem sledovat Fichtovy složité analýzy různých úrovní reflexe. Práci by rovněž prospělo, kdyby autor pracoval s méně omezeným výběrem sekundární literatury. Byť, jak zmíněno, práci k problematice dějin sebevědomí není právě mnoho, přesto autor nezohledňuje jednak práce k hlavním momentům Fichtovy filosofie a jednak práce, které ukazují přesah Fichtovy filosofie k myslitelům a filosofickým směrům 20. století.

Z uvedených důvodů navrhuji hodnotit práci dle průběhu obhajoby mezi **1-2**.

PD Jindřich Karásek, Dr.